

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย สรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

Rajabhat Mahasarakham University

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย มีทัศนะต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย จำนวน 120 คน

1.2 ครูในโรงเรียนที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย จำนวน 1,200 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie และ Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 40) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน แยกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้มาโดยวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละอำเภอ จำนวน 92 คน

2.2 กลุ่มครูในโรงเรียน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 43–44) ด้วยวิธีจับสลากสุ่มครูในโรงเรียน ร้อยละ 24.25 จำนวน 291 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด จำนวน 59 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 ตามกรอบแนวคิดคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง 4 ด้าน คือ

3.1 ด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 17 ข้อ คือ ข้อ 1–17

3.2 ด้านจริยธรรมและคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 19 ข้อ คือ ข้อ 18–36

3.3 ด้านการสร้างขวัญและแรงจูงใจในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงาน จำนวน 14 ข้อ คือ ข้อ 37–50

3.4 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 9 ข้อ คือ ข้อ 51–59

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเพื่อให้ได้ข้อมูลใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอความร่วมมือจากสถาบันราชภัฏมหาสารคาม เพื่อทำหนังสือถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยจะดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ด้วยตนเอง โดยเฉพาะในวันประชุมประจำเดือน เพื่อขอความร่วมมือด้วยตนเอง และขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ทำหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประสานกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ให้ช่วยดำเนินการแจกจ่ายและเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ด้วย โดยผู้วิจัยจะไปขอรับด้วยตนเอง ทั้งที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และที่โรงเรียน

3. เพื่อให้ทราบว่า แบบสอบถามชุดใดเป็นของกลุ่มตัวอย่างใด ผู้วิจัยจะใช้วิธีจัดแบบสอบถามใส่ซองให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอที่เป็นผู้ประสานงานและใช้ตัวเลขเป็นรหัสให้ทราบว่า แบบสอบถามฉบับใดเป็นของกลุ่มตัวอย่างใด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ตามทัศนคติของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้าน ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ตามทัศนคติของผู้บริหารและครูในโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ด้วยสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน t -test (Independent Sample)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน รายด้าน และเป็นรายชื่อ ปრაกฏดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนคุณลักษณะ โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า

1.1.1 ด้านการสร้างขวัญและแรงจูงใจ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีวิธีคิดตามการทำงานโดยมีผู้ปฏิบัติไม่รู้สึกรู้สึกอึดใจ ($\bar{X} = 3.64$) จัดแบ่งงานได้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร และบุคลากรส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ผู้บริหารโรงเรียน เป็นส่วนหนึ่งในหมู่คณะทำงาน ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 11 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ สร้างบรรยากาศความเป็นกันเองและเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 3.50$) เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่และมีการยกย่องชมเชยและให้รางวัลตอบแทนแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานได้ผลดีอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.49$) เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและเสริมสร้างบุคลากรเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบและการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 3.48$) บุคลากรทุกคนมีความเอาใจใส่ในงานของตน ($\bar{X} = 3.47$) และบุคลากรทุกคนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.46$) ตามลำดับ

1.1.2 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ชอบประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ ไม่ทำงานจำเจ ($\bar{X} = 3.62$) สร้างบรรยากาศของการทำงานให้เกิดความอบอุ่นจริงใจเต็มไปด้วยมิตรภาพที่ดีต่อกัน ($\bar{X} = 3.57$) และชอบทำงานที่ท้าทายความสามารถ ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีนิสัยชอบแลกเปลี่ยนแนวคิดและข้อค้นพบ ($\bar{X} = 3.48$) เป็นผู้มีจินตนาการและสร้างภาพอนาคตได้ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.46$) ริเริ่มงานใหม่เสมอ ($\bar{X} = 3.43$) มีความบากบั่นมุมานะ พยายามในการแก้ปัญหารการทำงานที่ยุ่งยาก ($\bar{X} = 3.41$) และเป็นผู้อากรู้จักเห็นและยอมรับในวิทยาการใหม่ๆ ($\bar{X} = 3.40$) ตามลำดับ

1.1.3 ด้านจริยธรรมและคุณธรรม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีความยุติธรรมหนักแน่น มั่นคง ($\bar{X} = 3.61$) และเป็นผู้มีความอดทน อดกลั้น และอดออม ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 17 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ได้และผู้ที่บังคับบัญชา มั่นใจและภาคภูมิใจในตัวของผู้บริหาร ($\bar{X} = 3.48$) รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 3.47$) เป็นผู้เสียสละ อุทิศเวลาแรงกายและแรงใจให้กับงานโดยไม่หวังผลตอบแทน อารมณ์ดี และมั่นคง ทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ได้ ($\bar{X} = 3.46$) มีความวิริยะ อุตสาหะ มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสุขุมรอบคอบในการทำงาน ($\bar{X} = 3.43$) และไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยหรือตระหนี่ถี่เหนียวเกินไป ($\bar{X} = 3.42$) ตามลำดับ

1.1.4 ด้านความรับผิดชอบ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ มีการวางแผนและจัดระบบการทำงานที่ดี ($\bar{X} = 3.83$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 16 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เป็นผู้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.46$) มีพฤติกรรมดีในตัวอยู่เสมอ กล้องแคล้วว่องไวพร้อมที่จะรับสถานการณ์ที่เข้ามากระทบได้ทุกอย่าง ($\bar{X} = 3.45$) เป็นตัวแทนที่ดีให้แก่โรงเรียน ($\bar{X} = 3.44$) เชื่อมมั่นในตนเอง เด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างฉับพลันและถูกต้อง ($\bar{X} = 3.43$) วางตัวได้อย่างถูกต้อง จนเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาผู้ได้บังคับบัญชาและคนทั่วไป ($\bar{X} = 3.42$) ตามลำดับ

1.2 ครูในโรงเรียนคุณลักษณะ โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า

1.2.1 ด้านจริยธรรมและคุณธรรม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ เป็นผู้เสียสละ อุทิศเวลา แรงกายและแรงใจให้กับงานโดยไม่หวังผลตอบแทน ($\bar{X} = 3.69$) ผู้ได้บังคับบัญชา มั่นใจและภาคภูมิใจในตัวของผู้บริหาร ($\bar{X} = 3.56$) มีความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 3.55$) ดำรงชีพอย่างเรียบง่าย ($\bar{X} = 3.54$) และไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือย หรือตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไป ($\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 13 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ เป็นผู้มีความอดทนอดกลั้นและอดออม ($\bar{X} = 3.50$) ทำความรู้จักคุ้นเคย เป็นกันเองกับผู้ได้บังคับบัญชา เท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.49$) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ได้ และเคารพในสิทธิของผู้อื่น รู้จักให้เกียรติผู้อื่น ไม่ใช้อำนาจในการทำงาน ($\bar{X} = 3.47$) มีความกตัญญู และรู้จักตอบแทน ผู้มีพระคุณ

($\bar{X} = 3.46$) และมีความยุติธรรม หนักแน่น มั่นคง ($\bar{X} = 3.44$) ตามลำดับ

1.2.2 ด้านการสร้างขวัญและแรงจูงใจ รวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เสริมสร้างให้บุคลากรเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบและการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 3.53$) มีวิธีติดตามการทำงานโดยผู้ปฏิบัติไม่รู้สึกรู้สึกรู้สึกอึดอัดใจ ($\bar{X} = 3.52$) และการยกย่องชมเชยและให้รางวัลตอบแทนแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานได้ผลคืออยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง 11 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ ตระหนักในคุณค่าของบุคคลทุกคนในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.49$) เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการทำงานได้เพียงพอเหมาะสมเอื้อต่อการทำงานของบุคลากร ($\bar{X} = 3.46$) ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน จัดแบ่งงานได้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร ($\bar{X} = 3.45$) สร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในหมู่คณะได้ดี บุคลากรส่วนใหญ่ มีความรู้สึกว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งในหมู่คณะทำงาน ($\bar{X} = 3.44$) เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอิสระ ($\bar{X} = 3.43$) และสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองและเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 3.41$) ตามลำดับ

1.2.3 ด้านความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ชอบประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ ไม่งานจำเจ ($\bar{X} = 3.56$) และสร้างบรรยากาศ ของการทำงานให้เกิดความอบอุ่น จริงใจ เต็มไปด้วยมิตรภาพที่ดีต่อกัน ($\bar{X} = 3.54$) ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 7 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ เป็นผู้ออกยกรู้อยากเห็นและยอมรับในวิทยาการใหม่ๆ ($\bar{X} = 3.50$) มีนิสัยชอบแลกเปลี่ยนแนวคิดและข้อค้นพบ ($\bar{X} = 3.45$) มีความบากบั่น มุมานะ พยายามในการแก้ปัญหาการทำงานที่ยุ่งยาก ($\bar{X} = 3.43$) ใช้การบริหารงานหลายๆ วิธีเพื่อพัฒนางาน ในโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า ($\bar{X} = 3.40$) และริเริ่มงานใหม่เสมอ ($\bar{X} = 3.39$) ตามลำดับ

1.2.4 ด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการวางแผนและจัดระบบการทำงานที่ดี ($\bar{X} = 3.80$) กล้าคิดกล้าแสดงความคิดเห็นและกล้าขึ้นห้อยอย่างไม่สะทกสะท้านในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง ($\bar{X} = 3.60$) เป็นผู้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ อยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.59$) เป็นตัวแทนที่ดีให้แก่โรงเรียน ($\bar{X} = 3.54$) และกล้ารับผิดชอบและเต็มใจรับคำตำหนิเมื่อผิดพลาด ($\bar{X} = 3.52$)

ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 13 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ สามารถประสานงานทั้งในและนอกโรงเรียนได้ดี ($\bar{X} = 3.48$) เชื่อมมั่นในตนเอง เด็ดเดี่ยวในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างฉับพลันและถูกต้อง ($\bar{X} = 3.46$) วางตัวได้อย่างถูกต้องจนเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและคนทั่วไป ($\bar{X} = 3.45$) ปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ดี ($\bar{X} = 3.44$) มีพฤติกรรมต้นตัวอย่างเสมอ คล่องแคล่วว่องไวพร้อมที่จะรับ สถานการณ์ที่เข้ามากระทบได้ทุกอย่าง ($\bar{X} = 3.41$) และสำรวจตนเองและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.39$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ตามทัศนระของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน โดยรวม และรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
จากผลการวิจัยการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ตามทัศนระของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ตามทัศนระของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2529 : บทคัดย่อ) เรื่อง การวิจัยการติดตามผลการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รุ่นที่ 1-14 ที่เข้ารับการอบรมระหว่างปี 2525 ถึง 2526 พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6. (2541 : บทคัดย่อ) เรื่อง การวิจัยคุณลักษณะของผู้จัดการโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ 2 ด้าน คือ ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัว อยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ยังเป็นหลักสูตรที่เน้นผู้บรรยายเป็นหลัก ไม่ได้เน้นผู้เข้ารับการอบรมเป็นศูนย์กลาง จึงส่งผลให้ผู้ผ่านการอบรมไม่เข้าใจบทบาทที่ตัวเองได้รับเมื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่ และนอกจากนั้นผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บริหารโรงเรียนอยู่แล้ว เมื่อมาเข้ารับ

การอบรมจึงไม่ได้สนใจที่จะรับเอาความรู้ ประสบการณ์ และไม่ได้นำการสิ่งที่ได้จากการอบรมไปใช้ จึงทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนและครูในโรงเรียนมีทัศนคติต่อผู้บริหาร โรงเรียนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ที่ผ่านการฝึกอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรมประจำเขตการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้านพบประเด็นที่สำคัญดังนี้

1.1 ด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิวัฒน์ ภูไชยแสง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับที่เห็นด้วยมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำคือ คุณลักษณะด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และมีการวางแผนและจัดระบบการทำงานที่ดี กล่าวคือกล้าแสดงความคิดเห็นและกล้ายืนหยัดอย่างไม่สะทกสะท้านในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง เป็นผู้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เป็นตัวแทนที่ดีให้แก่โรงเรียน และกล้ารับผิดชอบและเต็มใจรับคำตำหนิเมื่อผิดพลาด อาจเป็นเพราะว่า จากการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนต้องบริหารจัดการ วางแผนการทำงานทั้งระบบโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารโรงเรียนต้องแสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ทั้งถือเป็นบทบาทหน้าที่ ตัวแทนขององค์กร จึงต้องดำเนินการทุกวิถีทาง เพื่อให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าเสนอตามเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และนโยบายของชาติที่มุ่งเน้นให้ข้าราชการทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งในสถานะที่เศรษฐกิจกำลังฟื้นตัว ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องบริหารจัดการหน่วยงานให้บรรลุในการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งเน้นด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

1.2 ด้านจริยธรรมและคุณธรรมผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลีลา สุวรรณนิมิตร (2533 : บทคัดย่อ) พบว่าในด้านคุณลักษณะด้านคุณธรรม มีความคิดเห็นว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุดคือด้านคุณธรรม ได้แก่ มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความจริงใจต่อผู้ร่วมงาน และเป็นผู้เสียสละ อุทิศเวลา แรงกายและแรงใจให้กับงานโดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ได้บังคับบัญชามั่นใจและภาคภูมิใจในตัวของผู้บริหารโรงเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต ดำรงชีพอย่างเรียบง่าย ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ฟุ่มเฟือยหรือตระหนี่ถี่เหนียวจนเกินไป มีความยุติธรรม หนักแน่น มั่นคง เป็นผู้มีความอดทน ออกกำลังกาย ออกกำลังกาย อาจเป็นเพราะว่า สภาพในสังคมโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในชนบท ต้องทำงาน

อย่างเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ สติปัญญา และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตลอดจนผู้บริหาร โรงเรียนต้องมีความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก พรหมวิหารและสังฆธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ได้บังคับบัญชาและลูกศิษย์ที่รักเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป

1.3 ด้านการสร้างขวัญและแรงจูงใจในการทำงานให้ผู้ร่วมงาน พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูในโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบอธเกท (Bergeth. 1970 : 6293 – A) พบว่า ครูที่มี ประสบการณ์ในการทำงานมากจะต้องมีขวัญในการทำงานสูง และครูที่มีความสัมพันธ์อันดีกับ ครูใหญ่มีความพึงพอใจในงานสอนมีอุปกรณ์และพึงพอใจที่ชุมชนให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียน เป็นอย่างดี จะมีขวัญในการทำงานสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โฮเวลล์ (Howell. 1972 : 7488 – A) ได้ทำการวิจัยขวัญในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ขวัญในการปฏิบัติงานของครูมักสูงเมื่อครูใหญ่ยึดหลักการประชาธิปไตย สนับสนุนให้ครูอาจารย์ ตัดสินใจและปฏิบัติโดยไม่คว่นตัดสินใจเสียเอง และพบว่าขวัญในการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ จะสูงเมื่อครูใหญ่แสดงว่ามีคุณสมบัติในทางวิชาชีพ และการเสริมสร้างให้บุคลากรเกิดความสำนึก ในหน้าที่ความรับผิดชอบและการทำงานร่วมกัน มีวิธีติดตามการทำงานโดยผู้ปฏิบัติไม่รู้สึ กอึดอัดใจ มีการยกย่องชมเชย และให้รางวัลตอบแทนแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงาน ได้ผลคืออยู่เสมอ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีเทคนิคในการสร้างเสริมขวัญและกำลังใจ ความรัก เมตตา กรุณา กับผู้ได้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานโดยไม่ถือว่านายหรือลูกน้อง แต่จะให้เกียรติกับ ทุกคน ถือว่าเป็นครอบครัวเดียวกันมีอะไรก็พูดคุยกัน จึงทำให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี กลมเกลียว ช่วยเหลืออาหารซึ่งกันและกันในการทำงาน และบางครั้งก็ได้ร่วมสังสรรค์บ้างตาม ความเหมาะสมและโอกาส ซึ่งในการผูกใจเพื่อนร่วมงานนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความไว้ วางใจ มีการมอบหมายงาน เปิดโอกาสให้ทำงานที่ตรงกับความถนัด ความสามารถมีการเสริมแรง กระตุ้นช่วยเหลือให้เห็นว่างานบางอย่างอาจทำยากกับความสามารถ ถ้าทำสำเร็จก็จะได้ประสบการณ์ และ ผลงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ได้มาตรฐานสนองต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สูงขึ้น

1.4 ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและ ครูในโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนในระดับมาก ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ลีลา สุวรรณนิมิตร (2533 : บทคัดย่อ) พบว่าคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำที่พึงประสงค์อันดับแรก คือ ใช้ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ไขสถานการณ์ได้ดี และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โน้มน้าว

และกระตุ้นให้ครูภายในโรงเรียนทำงานร่วมกันจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และชอบประดิษฐ์ คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ ไม่ทำงานจำเจ และสร้างบรรยากาศ ของการทำงานให้เกิดความอบอุ่น จริงใจ เต็มไปด้วยมิตรภาพที่ดีต่อกัน อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นนักทดลอง ประดิษฐ์ คิดค้น นวัตกรรม สื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงตามยุคโลกาภิวัตน์ มิฉะนั้น โรงเรียนและบุคลากรในหน่วยงานจะเป็นผู้ล้าหลัง การนำกระบวนการบริหารมาใช้ ประกอบหรือช่วยในการจัดการเรียนการสอนจะทำให้นักเรียน ครูในโรงเรียนได้เรียนรู้อย่าง มีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลินและสร้างบรรยากาศน่าเรียน ถือว่าเป็นประสบการณ์จริง และ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ คือ ทำให้นักเรียน เก่ง ดี และมีความสุข

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมติฐานแต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ สิงห์คำ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ตามความเห็นของครูอาจารย์ เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนครูผู้สอนโดยรวมและด้าน รายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนที่เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว เพียงเพื่อเข้ารับการอบรมให้คุณสมบัติครบถ้วนตามที่ ก.ค กำหนด (สถาบันพัฒนาผู้บริหาร การศึกษา. 2541 : 8-9) เท่านั้น จึงไม่สนใจที่จะนำความรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ มาใช้ในการ ปฏิบัติหน้าที่หลังจากผ่านการฝึกอบรมแล้ว ทำให้พฤติกรรมก่อนและหลังการฝึกอบรมไม่ได้ เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน อีกประการหนึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียนหรือครูในสถานศึกษา ต่างๆ ก็เป็นผู้มีวุฒิภาวะ มีความรู้ และความเจริญทางเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันก็ก้าวหน้า ส่งผล ให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนมองภาพของการเป็นผู้บริหารได้ชัดเจนว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ ดีจะต้องมีรูปลักษณ์อย่างไร เมื่อผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วแต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือถ้าเปลี่ยนแปลงก็ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ข้อมส่งผลให้ผู้บริหาร โรงเรียนและครูในโรงเรียนมอง ผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสิทธิ์ อุดรศรี (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนโดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และยังพบว่า ด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นในการฝึกอบรมหรือการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนควรเพิ่มกิจกรรมให้ผู้บริหารโรงเรียนได้มีส่วนร่วม และกิจกรรมความรับผิดชอบต่อให้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนควรเร่งสัมพันธภาพที่ดีกับครูในโรงเรียนและนำการปฏิบัติจากนามธรรมสู่รูปธรรมให้สามารถมองเห็น ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

1.2 การจัดวิทยากรบรรยายในการอบรมควรใช้วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถให้ตรงเนื้อหา และมีความพร้อมในการเป็นวิทยากร

1.3 เนื้อหาและหลักสูตรฝึกอบรม ควรเน้นการนำความรู้ไปใช้ได้จริงและเน้นผู้เข้าอบรมเป็นศูนย์กลาง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ดูความสอดคล้องของเนื้อหาหลักสูตร

2.2 ควรประเมินหลักสูตรแยกรายวิชาว่ามีความเหมาะสมกับสถานภาพปัจจุบันหรือไม่

2.3 ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอื่น ๆ เพื่อเกิดการเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดและมองคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนในภาพรวมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ เช่น ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาเทศบาล กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น